

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ**

ДМИТРИЄВ Юрій Валерійович

УДК 351:343.3

**МЕХАНІЗМИ ОЦІНКИ ТА МІНІМІЗАЦІЇ КОРУПЦІЙНИХ РИЗИКІВ
У СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ УКРАЇНИ**

25.00.02 – механізми державного управління

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата наук з державного управління

Маріуполь - 2018

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано в Донецькому державному університеті управління Міністерства освіти і науки України (м. Маріуполь)

Науковий керівник – доктор наук з державного управління, професор **МАРОВА Світлана Феліксівна**, ректор Донецького державного університету управління Міністерства освіти і науки України (м. Маріуполь)

Офіційні опоненти: доктор наук з державного управління, доцент **ДЕГТЯР Олег Андрійович**, Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова (м. Харків), доцент кафедри менеджменту та адміністрування;

кандидат наук з державного управління, доцент **КОВАЛЬОВ Віктор Георгійович**, Університет митної справи та фінансів (м. Дніпро), в.о. завідувача кафедри публічного управління та митного адміністрування.

Захист відбудеться *3 грудня 2018 року о 13.00 годині* на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 11.107.01 Донецького державного університету управління Міністерства освіти і науки України за адресою: 87513, м. Маріуполь, вул. Карпінського, 58.

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці Донецького державного університету управління Міністерства освіти і науки України за адресою: 87513, м. Маріуполь, вул. Карпінського, 58.

Автореферат розіслано *30 жовтня 2018 року*.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

В.В. Хороших

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. На сучасному етапі розвитку України формування ефективної державної антикорупційної політики є одним із найважливіших завдань усієї системи державного управління. Нині в нашій країні корупція справедливо вважається однією з головних гальмівних сил, що здатна повністю звести нанівець усі демократичні досягнення незалежної України, а також спотворити результати проведених за останні роки реформ.

Корупція – це глобальна проблема та загроза сучасній цивілізації, яка, незалежно від форми правління та економічного розвитку країни, уражає всі світові держави. Вона здатна пускати коріння та розвиватися як у старих, так і в нових демократичних державах, сповільнюючи економічне зростання, деформуючи конкуренцію, підриваючи довіру суспільства до політичної системи та методів державного управління. Крім того, у нашій країні до сприятливого середовища виникнення корупції, на нашу думку, необхідно додати військово-політичний чинник дестабілізації держави, нестабільність і змінність політичного та економічного векторів розвитку, а отже, як наслідок – високий рівень суспільного невдоволення та готовності до протестної поведінки.

З огляду на викладене, у сучасних умовах перед усіма гілками влади та громадським суспільством постає складне інституційне завдання з розроблення та впровадження національних механізмів оцінки й мінімізації корупційних ризиків до системи державного управління, що надасть змогу забезпечити реальне запобігання корупційним проявам на публічній службі, а також буде сприяти сталому соціально-економічному розвитку країни. На наш погляд, на сьогодні складність виконання цього завдання полягає в неповноті правового врегулювання даного питання та практичної відсутності спеціальних наукових досліджень у галузі державного управління щодо розкриття змісту механізмів управління корупційними ризиками в системі державного управління України.

Суттєвий внесок у теоретичне обґрунтування загальних обставин, що сприяють виникненню та розповсюдженню феномену корупції, зробили такі вчені, як: О. Бадалова, В. Борисов, О. Бусол, Г. Буряк, Л. Доля, М. Калмик, В. Костенко, О. Кальман, О. Маркеева, М. Мельник, О. Прохоренко, С. Рогульський, В. Сташис, М. Хавронюк та ін. Висловлені ними наукові погляди розглядають основні термінологічні підходи щодо визначення сутності та причин сучасної корупції, дають оцінку конкретним факторам, які здійснюють на неї свій детермінуючий вплив.

Крім того, питанням дослідження проблем злочинності та корупції у сфері державного управління, здійснення громадського і державного контролю присвячені роботи Ю. Буравльова, М. Голомши, Н. Діденко, Г. Кохан, І. Левакіна, Є. Молдован, Є. Невмержицького, В. Олуйко, Т. Попченко, В. Соловійова, С. Серьогіна, В. Тимощука, В. Шестака, Ю. Уточкіна, Г. Яковенко та інші. Ці науковці у своїх дослідженнях насамперед виділяють загальні механізми, міри відповідальності та види контролю, а також наголошують на шляхах протидії корупції у середовищі держслужбовців.

Однак, незважаючи на великий обсяг наукових доробок теоретичного та практичного характеру у сфері протидії корупції на державній службі, на сьогодні відсутні комплексні дослідження та наукові обґрунтування щодо можливості використання механізмів оцінки та мінімізації корупційних ризиків у системі державного управління, законодавчо не розроблені й не визначені форми державного контролю та критерії ефективності вжиття антикорупційних заходів. Недосконалою залишається система взаємодії громадських інститутів і державних установ щодо питань оцінки корупційних ризиків, практично відсутній (або є вкрай не функціональним) механізм громадського контролю у досліджуваній сфері. Усі ці чинники визначили вибір теми, мети і завдань дисертаційної роботи саме в напрямку удосконалення механізмів державного управління корупційними ризиками, що робить представлене дослідження актуальним як у теоретичному, так і в практичному аспектах.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконувалося відповідно до плану науково-дослідницьких робіт Донецького державного університету управління за темою: «Теоретико-правові основи адміністративної реформи в Україні» (номер державної реєстрації 0113U007062, 2014-2018 р.р.).

У межах цієї теми автором досліджувалися аспекти впровадження та правового закріплення механізмів оцінки та мінімізації корупційних ризиків у систему державного управління України, в сучасних умовах реформування державної служби, а також у роботі надані науково-практичні висновки і пропозиції щодо напрямків розвитку й удосконалення механізмів громадського контролю і можливих форм взаємодії з державними інституціями з питань управління корупційними ризиками.

Мета і задачі дослідження. Метою дисертаційної роботи є обґрунтування теоретико-методичних підходів та розробка науково-практичних рекомендацій щодо формування та розвитку механізмів оцінки та мінімізації корупційних ризиків у системі державного управління України.

Для досягнення цієї мети було поставлено такі задачі:

- здійснити аналіз основних наукових підходів до визначення сутності та чинників корупційних ризиків у системі державного управління, проведення їх ідентифікації, оцінки й мінімізації, а також розширити та уточнити понятійно-категорійний апарат;
- охарактеризувати зміст і структуру корупційних ризиків у системі державного управління, узагальнити й систематизувати їх класифікацію та причини виникнення;
- сформулювати науково-методичний підхід до змісту та етапів системи управління корупційними ризиками в системі державного управління;
- запропонувати підходи щодо розвитку механізму виявлення (ідентифікації) корупційних ризиків у системі державного управління;
- розробити теоретико-методичні засади створення алгоритму оцінки корупційних ризиків у системі державного управління України;
- дослідити та запропонувати напрями удосконалення механізму мінімізації корупційних ризиків у системі державного управління України;

– обґрунтувати й запропонувати підходи щодо методів і форм здійснення державного та громадського контролю за системою управління корупційними ризиками, визначити його суб'єктний склад.

Об'єктом дослідження є процес оцінки та мінімізації корупційних ризиків у системі державного управління України.

Предметом дослідження є теоретичні та науково-практичні засади механізмів оцінки й мінімізації корупційних ризиків у системі державного управління України.

Методи дослідження. У дисертації для досягнення поставленої мети й вирішення зазначених задач використовувалися загальнонаукові і спеціальні методи, що дало змогу систематизувати емпіричну інформацію, всебічно проаналізувати наявний стан державної антикорупційної політики України та її складових, а також дозволило узагальнити і запропонувати напрямки розвитку та удосконалення механізмів управління корупційними ризиками.

Зокрема, у дослідженні застосовано такі методи: системний підхід, аналіз узагальнення, синтез, логіко-семантичний (визначення сутності, понять, чинників корупційних ризиків та їх класифікація за родовими ознаками); систематизація, порівняльно-правовий (визначення правових форм і методів здійснення державного контролю за управлінням корупційними ризиками, порівняння правових підстав застосування механізмів громадського контролю за оцінкою та мінімізацією корупційних ризиків тощо); порівняльний аналіз і метод спостереження (окреслення кращих міжнародних практик проведення оцінки корупційних ризиків у системі державного управління, що дало змогу запропонувати потенційні шляхи їх запровадження в Україні); моделювання, прогностичний (розробка пропозицій з удосконалення механізмів виявлення, оцінки й мінімізації корупційних ризиків у системі державного управління країни); абстрагування, індукції, логічний (формулювання пропозицій, висновків і положень наукової новизни).

Інформаційною базою дисертаційної роботи слугували ратифіковані міжнародні документи, Закони України, постанови Кабінету Міністрів України та інші підзаконні нормативно-правові акти, що стосуються питань боротьби з корупцією, а також програмні документи та аналітичні матеріали експертів і громадських організацій, наукові праці українських і зарубіжних учених.

Наукова новизна одержаних результатів. Наукова новизна одержаних результатів полягає в обґрунтуванні особливостей і розвитку напрямів удосконалення механізмів оцінки та мінімізації корупційних ризиків у системі державного управління України. Запропоновані в дослідженні висновки та рекомендації надають змогу запровадити на законодавчому рівні новітні й більш досконалі підходи щодо функціонування системи управління корупційними ризиками, з розкриттям детального змісту та етапів застосування відповідних антикорупційних механізмів, що надасть змогу своєчасно попереджати та мінімізувати факти прояву корупції на публічній службі.

У межах здійсненого дослідження сформульовано низку теоретичних висновків стосовно розуміння існування феномену корупційних ризиків у системі державного управління, а також розроблено практичні узагальнення і

пропозиції щодо функціонування системи управління корупційними ризиками, що містять елементи наукової новизни, зокрема:

уперше:

– розроблено комплексний механізм мінімізації корупційних ризиків у системі державного управління України, що заснований на використанні його складових елементів – окремих самостійних механізмів, зокрема організаційно-кадрового, нормативно-правового, освітньо-виховного, методичного та інформаційно-технічного, а також обґрунтовано задачі та зміст конкретних заходів по кожному із вказаних механізмів;

удосконалено:

– положення науково-методичного підходу до змісту системи управління ризиками, яке полягає в об'єднанні окремих елементів системи ризик-менеджменту в цілісну систему управління корупційними ризиками в системі державного управління, що дозволяє комплексно підійти до процесів ідентифікації та оцінки корупційних ризиків, а також більш ефективно вживати заходи щодо їх усунення або мінімізації;

– складові механізми ідентифікації корупційних ризиків у системі державного управління, які, на відміну від чинних, включають аналіз причин і факторів ризику, визначення корупціогенних посад та корупційно-небезпечних функцій (повноважень), а також пропонує нові критерії, здатні розмежовувати посади з корупційними ризиками за категоріями;

– теоретико-методичні засади оцінювання корупційних ризиків у системі державного управління, що, на відміну від існуючих підходів, дозволило більш комплексно та системно визначити основи оцінки корупційних ризиків (формулювання цілей і завдань оцінки, обрання суб'єкта, об'єкта та безпосереднього предмета оцінки) і запропонувати авторський алгоритм механізму проведення оцінки корупційних ризиків у системі державного управління України;

– напрями і методи здійснення державного та громадського контролю за вжиттям заходів з управління корупційними ризиками в системі державного управління України за рахунок надання додаткових функцій Національному агентству з питань запобігання корупції, а також розроблення пропозицій щодо зміни правового антикорупційного поля та більш активного залучення громадськості шляхом визначення нових форм їх взаємодії;

дістали подальшого розвитку:

– понятійно-категорійний апарат науки державного управління, зокрема шляхом авторського визначення таких понять, як: «корупційний ризик», «фактор корупційного ризику», «аналіз корупційного ризику», «управління корупційним ризиком», «ідентифікація, оцінка та мінімізація корупційних ризиків» та інших, що, на відміну від існуючих, дає можливість більш обґрунтовано та змістовно розкривати й застосовувати зазначені терміни під час подальших наукових досліджень, а також буде сприяти усуненню прогалин вітчизняного антикорупційного законодавства стосовно невизначеності цих понять і відсутності їх нормативного закріплення;

– характеристика змісту та структури корупційних ризиків у системі державного управління, узагальнення і систематизація їх видів шляхом об'єднання у підгрупи за 8 критеріями, залежно від форм корупції та можливих сфер її виникнення, що надало змогу, на відміну від чинного порядку, більш комплексно та повно підходити до процесу виявлення корупційних ризиків у системі державного управління України, їх поділу на види та обрання ефективних заходів протидії.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що основні теоретико-методичні та науково-практичні положення і рекомендації представленого дослідження можуть бути використані під час підготовки законодавчих і нормативних актів з питань запобігання та протидії корупції, а також у роботі органів державної влади у сфері удосконалення методичного й організаційного забезпечення практики реалізації механізмів оцінки та мінімізації корупційних ризиків у системі державного управління.

Результати дисертаційного дослідження можуть бути використані в навчальному процесі, зокрема вищих навчальних закладів за програмами підготовки магістрів в галузі знань «Публічне управління та адміністрування» при розробці навчальних програм і спеціалізованих курсів на тему ефективного запровадження механізмів оцінки й мінімізації корупційних ризиків у системі державного управління.

Окремі положення, висновки та рекомендації дисертаційної роботи були враховані та використані у діяльності:

– Харківської обласної державної адміністрації при підготовці документів щодо вдосконалення механізмів управління корупційними ризиками, а також під час безпосереднього проведення ідентифікації та оцінки корупційних ризиків у діяльності облдержадміністрації (довідка про впровадження від 14 вересня 2017 року №133/07-1-17);

– Одеської обласної державної адміністрації під час розробки Антикорупційної програми Одеської обласної державної адміністрації на 2018-2020 рр., а також під час проведення періодичної оцінки корупційних ризиків і перегляду чинної антикорупційної програми облдержадміністрації (довідка про впровадження від 11 жовтня 2017 року №288/01-18);

– Житомирської обласної державної адміністрації при здійсненні оцінки та ідентифікації корупційних ризиків під час власної діяльності, розробленні Антикорупційної програми органу виконавчої влади, а також при проведенні антикорупційних навчань за участю представників облдержадміністрації (довідка про впровадження від 17 жовтня 2017 року №4871/50/2-17);

– Донецького державного університету управління під час навчального процесу та викладання таких дисциплін, як «Актуальні питання запобігання та протидії корупції» та «Публічне адміністрування» (довідка про впровадження від 19 січня 2018 року №01-01/36).

Особистий внесок здобувача. Дисертаційне дослідження виконано здобувачем самостійно, усі сформульовані в ньому положення і висновки, які характеризують наукову новизну й основні наукові результати, обґрунтовано на підставі особистих досліджень автора.

Апробація результатів дисертації. Основні положення та результати дисертаційного дослідження оприлюднені автором на науково-практичних конференціях, у тому числі всеукраїнських, міжнародних і за міжнародною участю, зокрема: «Економіко-культурологічне позиціонування України в світовому глобалізованому просторі» (м. Кошице, Словаччина, 2016), «Розвиток науки в XXI столітті» (м. Харків, 2016), «Сучасні суспільні проблеми у вимірі соціології управління» (м. Маріуполь, 2016), «Державне і муніципальне управління: теорія, методологія, практика» (м. Запоріжжя, 2017).

Публікації. За темою дисертаційного дослідження опубліковано 17 одноосібних наукових праць, серед яких: 7 статей у наукових фахових виданнях з державного управління, у тому числі 3 статті – у наукових фахових виданнях України, які включені до міжнародних наукометричних баз, а також 1 стаття в зарубіжному науковому періодичному виданні, 4 тези в матеріалах науково-практичних конференцій та 5 публікацій – в інших виданнях.

Структура та обсяг дисертації. Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Повний обсяг дисертації становить 236 сторінок, із них 193 сторінки основного тексту. Робота містить 14 рисунків та 8 таблиць. Список використаних джерел із 181 найменувань наведено на 22 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження, охарактеризовано наукову новизну, наукове та практичне значення отриманих результатів, наведено дані щодо їх апробації та публікацій за темою дисертації.

У **першому розділі** *«Теоретичні засади визначення корупційних ризиків у системі державного управління»* досліджено поняття корупційних ризиків у системі державного управління, причини їх виникнення та теоретичні засади системи управління корупційними ризиками.

Встановлено, що більшість фахівців схильні зводити корупційний ризик до простого переліку чинників та причин, що породжують і стимулюють можливість державного службовця вступити в конкретні корупційні відносини. Проте поза їх увагою залишаються обов'язкові характеристики, притаманні ризику в державному управлінні, а саме: наявність певної імовірності його прояву та наявність можливості настання негативних наслідків від його дії (або бездіяльності). З урахуванням дослідження та з використанням методів аналогії та синтезу надано авторське визначення терміну «корупційний ризик у системі державного управління», під яким запропоновано вважати – сукупність умов і факторів, що закладені в системі державного управління і визначають можливість виникнення корупційної поведінки особи та створюють небезпеку настання негативних наслідків для життєво важливих інтересів особистості, суспільства, держави.

Також у роботі подається характеристика наявної систематизації видів корупційних ризиків у різних сферах суспільних відносин. При цьому звернуто

увагу на її неповноту та фрагментарність і запропоновано власну удосконалену загальну класифікацію корупційних ризиків у системі державного управління залежно від видів корупції та можливих сфер її виникнення (рис. 1).

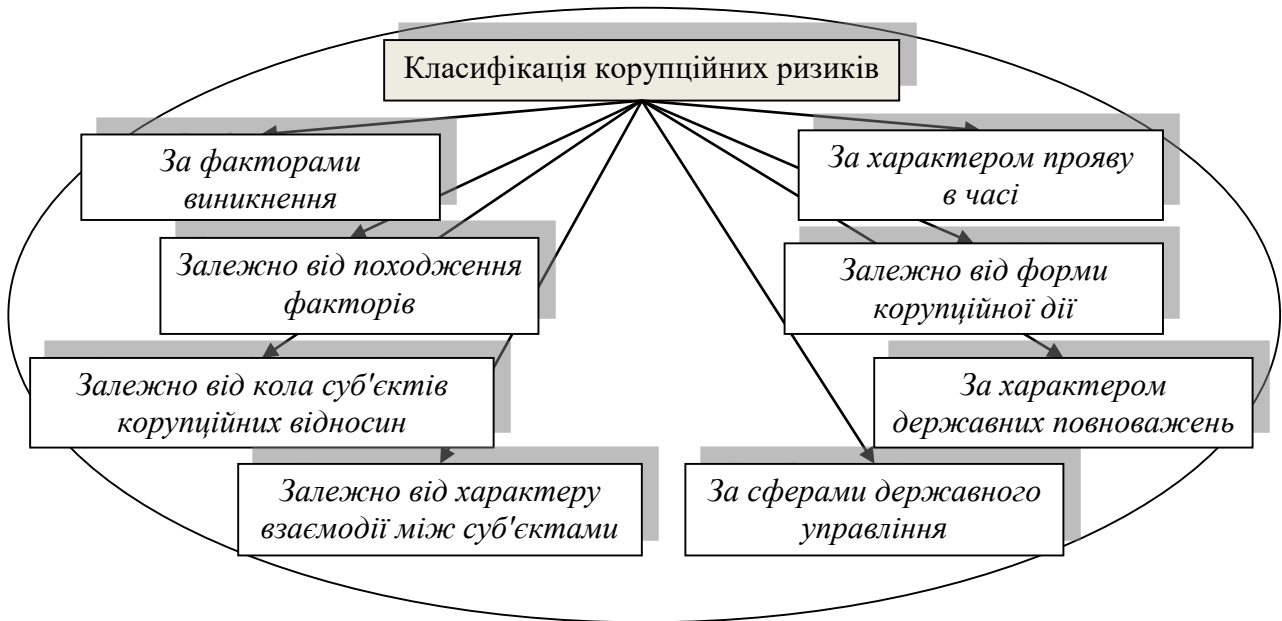

Рис. 1. Класифікаційні ознаки корупційних ризиків у системі державного управління

При цьому наголошено, що розглянута класифікація корупційних ризиків не є вичерпною, вона постійно змінюється та розширюється. Оскільки сталий розвиток суспільних відносин, запровадження нових механізмів державного управління, розвиток інформаційних технологій і практично відсутність реальної протидії корупції в країні сприяють появі нових форм і методів корупційних відносин, то кількість і розмаїття корупційних ризиків у державі має стійку неприємну тенденцію до їх прогресивного зростання.

Розглянуто та проаналізовано причини виникнення корупційних ризиків і факторів ризиків у системі державного управління, рекомендовано об'єднання підмножин причин у більш загальні групи залежно від чинників, що лежать в основі виникнення корупційних ризиків або можливої їх реалізації. Так, причини корупційних ризиків у системі державного управління запропоновано поділяти на причини, зумовлені чинниками: організаційно-управлінського характеру; соціального характеру; правового характеру; політичного характеру; економічного характеру; інші другорядні передумови виникнення корупційної поведінки (зокрема соціально-культурні, історичні, інформаційні, технічні, географічні, психологічні, моральні). Також у дослідженні детально розкрито зміст і причинно-наслідкові зв'язки кожної із наведених вище груп чинників.

Доведено необхідність дослідження у науці державного управління та окремого законодавчого визначення процесу управління корупційними ризиками в системі державного управління, а також наголошено на його основних відмінностях від процесу ризик-менеджменту, що застосовується в загальному економічному значенні. Зокрема, підтримується думка тих учених,

які обґрунтовано вважають, що управління ризиками – це, по суті, управління некерованими подіями чи обставинами, а ризик-менеджмент – це управління організацією з урахуванням ризику, а отже тому, він не може вважатися безпосереднім управлінням ризиками.

Проаналізовано наявні наукові та законодавчі підходи щодо визначення змісту й складових поняття «управління ризиками» в загальному вигляді та залежно від суспільних відносин, що вони регулюють. За результатами аналізу запропоновано для подальшого дослідження виходити з того, що управління корупційними ризиками в системі державного управління – це процес використання форм і методів державного управління, спрямований на виявлення та оцінку корупційних ризиків, а також розробку та реалізацію заходів з мінімізації (зниження) впливу ризиків під час здійснення публічної діяльності. Також у роботі визначені мета, об'єкт і суб'єкт цього управління.

Обґрунтовано та виділено обов'язкові чотири етапи процесу управління ризиками, які можуть бути застосовані до корупційних ризиків у системі державного управління України (рис. 2).

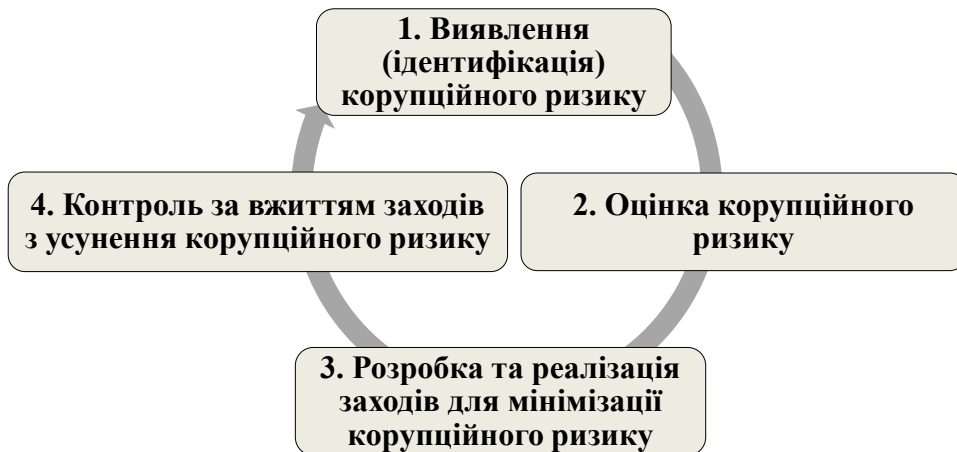

Рис. 2. Процес управління корупційними ризиками в системі державного управління України

Крім того, доведено, що процес управління корупційними ризиками за своєю суттю має бути безперервним, а його етапи циклічно та по черзі замінюють один одного. При цьому кожний з етапів управління ризиками являє собою відносно самостійний процес аналітичної та управлінської діяльності, що характеризується наявністю власних цілей, завдань і методів дослідження.

У **другому розділі** «Механізми оцінки корупційних ризиків у системі державного управління України» досліджено концептуальні основи механізму ідентифікації корупційних ризиків, а також проаналізовано міжнародний досвід управління корупційними ризиками та розглянуто оцінку корупційних ризиків, як ключовий етап системи управління корупційними ризиками України, що дало змогу запропонувати напрями удосконалення цих механізмів.

У реферованій роботі детально досліджено сучасні наукові та експертні підходи до аналізу змісту й складових механізму виявлення (ідентифікації) корупційних ризиків у системі державного управління, при цьому виділено їх загальні риси та вказано на конкретні відмінності. За результатами дослідження

спільними елементами цього механізму запропоновано вважати: аналіз причин і факторів ризику; визначення функцій і повноважень державної інституції, які вразливі до виникнення корупційних відносин; виділення переліку посад, які у своїй діяльності можуть бути пов'язані з корупційними ризиками; інші механізми залежно від сфери виникнення корупційних ризиків.

Доведено, що під час аналізу корупційних ризиків повинно проводитися пізнання і дослідження його складових частин – причин, умов і факторів ризику, а також виявлення природи самого ризику та закономірностей його прояву. Уточнено зміст аналізу корупційного ризику в системі державного управління, що дозволить отримати необхідну інформацію про його сутність і структуру та надасть можливість закінчити ідентифікацію ризику (рис. 3).

Рис. 3. Елементи аналізу корупційних ризиків у системі державного управління України

У дослідженні зосереджено увагу на необхідності використання інформаційної основи для реалізації механізму ідентифікації корупційних ризиків. При цьому запропоновано джерела інформації про корупційні ризики, залежно від їх походження, поділяти на зовнішні та внутрішні, а залежно від носія інформації, – на документальні та вербальні. Однак у будь-якому випадку основна мета ідентифікації корупційних ризиків – встановити взаємозв'язок між окремими даними, що містяться в різних джерелах інформації, і ймовірністю настання негативних наслідків, їх тяжкості в разі прояву ризику.

У роботі аргументовано та виділено оцінку корупційних ризиків у системі державного управління як ключовий етап системи управління корупційними

ризиками. Досліджені основні наукові та експертні підходи щодо змісту й складових сучасного механізму оцінки корупційних ризиків, наголошено на їх недосконалоості та наявності спільних теоретико-методологічних проблем. У зв'язку з чим у роботі удосконалено методичний підхід щодо оцінювання корупційних ризиків у системі державного управління, який, на відміну від існуючого, передбачає обов'язкове визначення та обрання мети, завдань, суб'єктів, об'єктів і предмета оцінки корупційних ризиків, розкриття їх змісту та можливих форм реалізації.

Крім того, на підставі аналізу сучасного стану державної антикорупційної політики стверджується, що головною перешкодою для ефективного вжиття національної Методології оцінювання корупційних ризиків у діяльності органів влади є відсутність визначення в ній послідовності підходів і переліку інструментів для здійснення комплексного дослідження корупційних ризиків у діяльності, а також невизначеність методів наукового або експертного пізнання, їх змісту, структури та алгоритму застосування.

Розроблено та запропоновано власний механізм оцінки корупційних ризиків шляхом упровадження його відповідного алгоритму, що на практиці надасть можливість більш ефективно і якісно визначати рівень корупційного ризику, з метою подальшого обрання заходів для його мінімізації (рис. 4).

Рис. 4. Алгоритм механізму оцінювання корупційних ризиків

Запропонований у роботі підхід до розгляду оцінки корупційних ризиків у системі державного управління саме як процесу з визначення та аналізу ступеня імовірності виникнення або можливого прояву корупційних причин і факторів, з метою подальшої розробки та реалізації механізмів з мінімізації впливу корупційного ризику, може стати необхідною передумовою для удосконалення та зміни законодавцем чинної Методології оцінки корупційних ризиків.

Дослідження міжнародного досвіду оцінки корупційних ризиків у системі державного управління також надали змогу визначити етапи та особливості проведення оцінювання корупційних ризиків, що розроблені й діють насамперед у країнах Європи і США, та порівняти їх із національними перебудовами системи оцінки корупційних ризиків. Відповідно до основних складових, а також з урахуванням рівня та форм прояву корупції в нашій країні, запропонована для української правової системи як на національному, так і на регіональному рівні імплементація методологій і механізмів оцінки корупційних ризиків, що були розроблені експертами Агентства США з міжнародного Розвитку, Організації Об'єднаних Націй, Європейського Союзу та Ради Європи.

У **третьому розділі** *«Напрямки розвитку механізмів мінімізації корупційних ризиків та їх контроль у системі державного управління України»* сформульовано пропозиції щодо удосконалення механізмів мінімізації корупційних ризиків, форм державного контролю за вжиттям заходів з їх мінімізації та запропоновані напрями розвитку громадського контролю за оцінкою та мінімізацією корупційних ризиків у системі державного управління України.

У роботі досліджено основні наукові та експертні підходи щодо змісту заходів механізму мінімізації корупційних ризиків, указано на головні відмінності цієї системи від систем «ризик-менеджменту» та «антикорупційного комплаєнсу». Зокрема, з урахуванням специфіки змісту корупційних ризиків, з наведених у науці підходів до здійснення саме державно-управлінської діяльності, вважаємо за можливе розглядати лише напрями, які скеровані на ухилення від ризику та скорочення (зниження) впливу дії ризику.

У дисертаційному дослідженні визначено, що мінімізація корупційних ризиків у системі державного управління є одним з пріоритетних етапів процесу управління корупційними ризиками. Рекомендовано для подальшого вивчення механізмів управління виходити з того, що мінімізація корупційних ризиків у системі державного управління – це етап системи управління корупційними ризиками, процес зниження імовірності та/або ступеня впливу корупційних ризиків, що передбачає вибір ефективних і достатніх заходів, які спрямовуються на попередження прояву такого ризику та настання його негативних наслідків.

Науково доведена необхідність запровадження в системі державного управління України саме комплексного механізму державного управління, який буде спрямований на мінімізацію корупційних ризиків шляхом ухилення від цих ризиків та/або скорочення (зниження) наслідків їх впливу. Визначено головні напрями вдосконалення такого механізму мінімізації корупційних ризиків у системі державного управління та його складових елементів – окремих самостійних механізмів (рис. 5).

Рис. 5. Комплексний механізм мінімізації корупційних ризиків у системі державного управління України

Надано пропозиції, щодо суті та змісту ключових чинників комплексного механізму мінімізації корупційних ризиків у системі державного управління.

Так, організаційно-кадровий механізм містить сукупність практичних заходів, що спрямовані на забезпечення ефективного функціонування органу влади, належного проходження державної служби та виконання службових повноважень, відповідального прийняття державно-управлінських рішень та надання адміністративних послуг. Нормативно-правовий механізм складається із засобів створення юридичної основи діяльності державної інституції, які б дозволили їй вільно від корупції та на належному рівні виконувати покладені на неї функції та повноваження. Освітньо-виховний механізм спрямований на формування у всіх «нульової» толерантності до корупційних проявів і власної свідомості неприйняття корупції, що виражено у відсутності потурання будь-яким формам її прояву. В свою чергу, методичний механізм має забезпечити допомогу публічній особі правильно та послідовно зорієнтуватися в ситуації, обтяженої можливістю виникнення корупційної поведінки. Заходи та засоби інформаційно-технічного механізму покликані ж забезпечити автоматизацію процесів, публічність і відкритість у діяльності державних інституцій, а також мають гарантувати доступність інформації для громадян та організацій.

У дослідженні проаналізовано та наголошено на відсутності на сьогодні повноцінної системи державного контролю за вжиттям заходів з виявлення, оцінки та мінімізації корупційних ризиків у системі державного управління, а також системи оцінки ефективності вжитих заходів з мінімізації корупційних ризиків. Запропоновано державний контроль за системою управління такими ризиками вважати однією з головних функцій Національного агентства з питань запобігання корупції, що буде полягати у запровадженні державницько-управлінських рішень з оцінки та мінімізації корупційних ризиків.

З цією метою обґрунтовано необхідність внесення змін до чинного законодавства та доповнення статті 11 Закону України «Про запобігання корупції» такими повноваженнями Національного агентства з питань запобігання корупції, як: здійснення у порядку та в межах, визначених законом, державного контролю за вжиттям державними органами, органами влади

Автономної Республіки Крим та органами місцевого самоврядування заходів з виявлення, оцінки й мінімізації корупційних ризиків у власній діяльності, у тому числі під час підготовки та виконання антикорупційних програм.

У роботі запропоновано до форм державного контролю за вжиттям заходів з виявлення, оцінки та мінімізації корупційних ризиків у діяльності державної інституції відносити: погодження антикорупційних програм державних органів; витребування та перевірку документів і відомостей; заслуховування доповідей, інформації посадових осіб державної інституції; проведення перевірки стану запровадження заходів; проведення службового розслідування. Розкрито зміст цих форм та суб'єктний склад їх застосування.

Проаналізовані сучасні наукові та експертні підходи з оцінки дієвості вжиття механізмів управління та запропоновані власні критерії (показники), що дозволяють оцінити рівень ефективності запровадження заходів з виявлення, оцінки й мінімізації корупційних ризиків у системі державного управління. Зокрема, до таких критеріїв (показників) пропонується відносити: результати соціологічних й аналітичних досліджень з вивчення ситуації щодо корупції; дані світових рейтингів щодо стану протидії корупції; загальний рівень скоєння корупційних і пов'язаних з корупцією правопорушень; оцінку антикорупційної діяльності державної інституції з боку громадського суспільства.

У роботі досліджено інституційно-правові засади участі громадських інститутів у формуванні та запровадженні державної антикорупційної політики в Україні. Встановлено, що незважаючи на розширення в останні роки правового поля діалогу держави та громадськості, сучасне національне законодавство не повною мірою забезпечує реалізацію механізму громадського контролю за оцінкою та мінімізацією корупційних ризиків у системі державного управління.

Відповідно у дослідженні рекомендовано нормативне закріплення та запровадження таких додаткових елементів механізму громадського контролю при реалізації державної антикорупційної політики, як: участь недержавних експертних організацій під час проведення аналізу та оцінки корупційних ризиків у діяльності конкретної державної інституції; розробка та самостійне вжиття заходів щодо мінімізації корупційних ризиків; участь громадськості у здійсненні заходів з контролю за їх виконанням.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі наведено теоретичне узагальнення і запропоновано нове вирішення актуального науково завдання в галузі науки державного управління, що полягає в обґрунтуванні та удосконаленні механізмів державного управління щодо оцінки й мінімізації корупційних ризиків і розроблення практичних пропозицій стосовно напрямків їх розвитку в Україні. Отримані в процесі дослідження наукові результати дозволили сформулювати наступні висновки теоретичного та науково-практичного характеру, що віддзеркалюють вирішення задач дисертаційного дослідження відповідно до поставленої мети:

1. У роботі доведена необхідність негайного вирішення проблеми втілення ефективної антикорупційної політики в Україні, що зумовлена наявністю

високого рівня скоєння корупційних правопорушень та відсутністю довіри міжнародних інвесторів до системи державного управління нашої країни, а отже у дослідженні наголошується на запровадженні дієвих механізмів управління корупційними ризиками в системі державного управління України.

2. Здійснено аналіз та узагальнення основних наукових та експертних підходів щодо розкриття змісту й сутності корупційних ризиків у системі державного управління, визначення чинників корупційних ризиків, а також проведення їх ідентифікації, оцінки та мінімізації. Вказано на фрагментарність чинних визначень, а іноді відсутність їх нормативного закріплення, а отже як наслідок наголошено на необхідності удосконалення та правового введення цих понять, деталізації їх змісту та визначення обов'язкових складових тощо.

Розширено та уточнено понятійно-категорійний апарат науки державного управління, зокрема надано власне визначення терміна «корупційний ризик у системі державного управління», під яким запропоновано вважати – сукупність умов і факторів, що закладені у системі державного управління, які визначають можливість виникнення корупційної поведінки особи і створюють небезпеку настання негативних наслідків для життєво важливих інтересів особистості, суспільства, держави. Також запропоновані авторські визначення таких понять як: «аналіз корупційного ризику», «управління корупційним ризиком», «ідентифікація, оцінка та мінімізація корупційних ризиків» та інших.

3. У роботі на підставі комплексного аналізу теоретичних основ щодо класифікації корупційних ризиків, визначення причин та умов їх виникнення зацентровано увагу на неповноті їх узагальнення, відсутності системного та послідовного підходів, що не дає можливості для їх повного поділу за певними критеріями з метою подальшого використання задля розробки механізмів та засобів усунення або мінімізації їх впливу.

З цією метою у дослідженні розглянуто структуру корупційних ризиків у системі державного управління; уточнено та систематизовано класифікацію корупційних ризиків, а також причини їх виникнення і реалізації, які узагальнено залежно від чинників, що лежать в основі появи (або реалізації) цих ризиків.

4. На сучасному етапі адміністративної реформи в Україні наголошено на необхідності окремого дослідження у науці державного управління та законодавчого визначення процесу управління корупційними ризиками в системі державного управління.

Науково обґрунтовано та доведено, що управління корупційними ризиками в системі державного управління – це процес використання форм і методів державного управління, спрямований на виявлення та оцінку корупційних ризиків, а також розробку та реалізацію заходів з мінімізації (зниження) впливу ризиків під час здійснення публічної діяльності. Також рекомендовані чотири етапи процесу управління ризиками, які можуть бути застосовані до корупційних ризиків у системі державного управління України.

5. Розроблені та запропоновані головні напрямки удосконалення механізму виявлення (ідентифікації) корупційних ризиків у системі державного управління. Обґрунтовано, що складовими механізму виявлення (ідентифікації) корупційних ризиків у системі державного управління необхідно вважати: аналіз

причин і факторів корупційного ризику; визначення кола функцій, повноважень державної установи та публічної особи, які схильні до виникнення корупційних відносин; визначення й укладання переліку посад, які у своїй діяльності можуть бути пов'язані з корупційними ризиками; інші специфічні механізми, обумовлені функціями та сферою діяльності публічної інституції.

6. Удосконалено теоретико-методичний підхід щодо оцінювання корупційних ризиків у системі державного управління, який, на відміну від існуючого, передбачає обов'язкове правильне визначення та обрання мети, завдань, суб'єктів, об'єктів і предмета оцінки корупційних ризиків, розкриття їх змісту та можливих форм реалізації.

Розроблено та запропоновано власний механізм оцінки корупційних ризиків шляхом упровадження його відповідного алгоритму, що на практиці надасть можливість більш ефективно і якісно визначати рівень корупційного ризику, з метою подальшого обрання заходів для його мінімізації (усунення). Складовими цього алгоритму мають бути: аналіз функцій і повноважень об'єкта оцінки; аналіз нормативних актів та організаційних документів об'єкта оцінки; аналіз корупціогенних посад об'єкта оцінки; безпосередня оцінка настання ризику та рівня його впливу; документування результатів оцінки ризиків.

7. На підставі поєднання окремих організаційно-кадрового, нормативно-правового, освітньо-виховного, методичного та інформаційно-технічного механізмів розроблено комплексний механізм мінімізації корупційних ризиків у системі державного управління. Надано пропозиції, щодо змісту конкретних заходів та можливих засобів по основних складових комплексного механізму мінімізації корупційних ризиків у системі державного управління.

Обґрунтовано, що використання цього механізму дозволить забезпечити вжиття ефективних заходів щодо зменшення впливу корупційних ризиків або запобігти їх прояву на державній службі, поліпшити функціонування державної інституції, виконання публічними особами їх повноважень та функцій держави, здійснюватиме адекватне прийняття державно-управлінських рішень і надання адміністративних послуг тощо.

8. Обґрунтовано внесення змін до національного антикорупційного законодавства, з метою додаткового наділення Національного агентства з питань запобігання корупції повноваженнями з виконання функції державного контролю за вжиттям заходів з виявлення, оцінки та мінімізації корупційних ризиків у системі державного управління.

Запропоновано нові форми та методи державного й громадського контролю за вжиттям заходів з управління корупційними ризиками, зокрема: витребування та вивчення документів і відомостей щодо стану виконання заходів з управління корупційними ризиками; заслуховування інформації, доповідей посадових осіб державної інституції про стан виконання антикорупційного плану (програми) з управління корупційними ризиками; участь недержавних експертних організацій під час проведення аналізу та оцінки корупційних ризиків у діяльності конкретної державної інституції; розробка громадськістю заходів щодо мінімізації корупційних ризиків та подальший контроль за їх реалізацією тощо.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Праці, які відображають основні наукові результати дисертації

1. Дмитрієв Ю. В. Корупційні ризики у системі державного управління: поняття та види / Ю. В. Дмитрієв // Менеджер. Вісник Донецького державного університету управління. – 2015. – № 1 (69). – С. 126–131.
2. Дмитрієв Ю. В. Причини виникнення корупційних ризиків у системі державного управління / Ю. В. Дмитрієв // Інвестиції : практика та досвід. – 2016. – № 4. – С. 92–95.
3. Дмитрієв Ю. В. Оцінка корупційних ризиків у системі державного управління: поняття та зміст / Ю. В. Дмитрієв // Ефективність державного управління : зб. наук. пр. – Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2016. – Вип. 1/2 (46/47). – С. 141–147.
4. Дмитрієв Ю. В. Європейські механізми управління корупційними ризиками в системі державного управління / Ю. В. Дмитрієв // Теорія та практика державного управління : зб. наук. пр. – Харків : ХарРІ НАДУ, 2016. – Вип. 2 (53). – С. 199–205.
5. Дмитрієв Ю. В. Управління корупційними ризиками: поняття та зміст / Ю. В. Дмитрієв // Менеджер. Вісник Донецького державного університету управління. – 2016. – № 1 (70). – С. 79–88.
6. Дмитрієв Ю. В. Поняття ідентифікації корупційних ризиків у системі державного управління / Ю. В. Дмитрієв // Науково-виробничий журнал «Держава та регіони. Серія : Державне управління» – 2016. – № 3 (55). – Запоріжжя : Класичний приватний університет. – С. 80–85.
7. Дмитрієв Ю. В. Міжнародний досвід управління корупційними ризиками в системі державного управління / Ю. В. Дмитрієв // Збірник наукових праць Донецького державного університету управління «Сучасні проблеми державного управління в умовах системних змін». Серія "Державне управління". Т.ХVІІІ, Вип. 300. – Маріуполь, ДонДУУ, 2017. – С. 69–82.
8. Дмитрієв Ю. В. Основні засади механізму мінімізації корупційних ризиків в системі державного управління / Ю. В. Дмитрієв // Scientific journal «Fundamental and applied research in practice of leading scientific schools» – Volume 22, Number 4, 2017. – Canada. – С. 66–72.

Праці, які додатково відображають наукові результати дисертації

9. Дмитрієв Ю. В. Поняття корупційних ризиків у системі державного управління України та їх класифікація / Ю. В. Дмитрієв // Економіко-культурологічне позиціонування України в світовому глобалізованому просторі : матеріали І Міжнар. наук.-практ. конф. : у 2 т. (Словаччина, Кошице, 14–15 лют. 2016 р.). – Кошице, 2016. – Т. 1. – С. 196–199.
10. Дмитрієв Ю. В. Спеціальні обмеження та заборони як механізми державного управління у протидії корупції / Ю. В. Дмитрієв // Розвиток науки у ХХІ столітті : матеріали Х Міжнар. заоч. конф. : у 4 т. (Харків, лют. 2016 р.). – Харків : Вид-во "Знання", 2016. – Т. 4. – С. 184–188.

11. Дмитрієв Ю. В. Соціально-політичні підстави виникнення корупційних ризиків в системі державного управління / Ю. В. Дмитрієв // Сучасні суспільні проблеми у вимірі соціології управління : матеріали XII Міжнар. наук.-практ. конф. (Маріуполь, 10 черв. 2016 р.). – Маріуполь : ДонДУУ, 2016. – С. 30–33.

12. Дмитрієв Ю. В. Поняття механізму мінімізації корупційних ризиків в системі державного управління / Ю. В. Дмитрієв // Державне і муніципальне управління: теорія, методологія, практика : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Запоріжжя, 3–4 берез. 2017 р.). – Запоріжжя : Класичний приватний університет, 2017. – С. 25–29.

13. Дмитрієв Ю. В. Правові та організаційні засади функціонування Національного антикорупційного бюро України та Національного агентства з питань запобігання корупції / Ю. В. Дмитрієв // Вісн. "Право знати все про податки і збори". – 2015. – Лют. – № 7. – С. 38–41.

14. Дмитрієв Ю. В. Нормативно – правові засади здійснення фінансового контролю діяльності державних службовців / Ю. В. Дмитрієв // Вісн. "Право знати все про податки і збори". – 2015. – Берез. – № 9. – С. 28–31.

15. Дмитрієв Ю. В. Корупційні ризики у діяльності осіб, уповноважених на виконання функцій держави / Ю. В. Дмитрієв // Вісн. "Право знати все про податки і збори". – 2015. – Квіт. – № 14. – С. 33–36.

16. Дмитрієв Ю. В. Спеціальні обмеження та заборони для державних службовців, як засіб запобігання корупції / Ю. В. Дмитрієв // Вісн. "Право знати все про податки і збори". – 2015. – Трав. – № 20. – С. 29–32.

17. Дмитрієв Ю. В. Спеціальна перевірка державних службовців, як основний механізм запобігання корупції / Ю. В. Дмитрієв // Вісн. "Право знати все про податки і збори". – 2015. – Лип. – № 27–28. – С. 44–46.

АНОТАЦІЯ

Дмитрієв Ю. В. Механізми оцінки та мінімізації корупційних ризиків у системі державного управління України. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління. – Донецький державний університет управління Міністерства освіти і науки України. – Маріуполь, 2018.

Дисертаційна робота є одним із перших комплексних наукових досліджень, присвячених формуванню та розвитку механізмів оцінки й мінімізації корупційних ризиків у системі державного управління України з метою своєчасного попередження корупційних проявів на публічній службі. У роботі досліджено основні теоретико-методичні та прикладні підходи щодо аналізу й удосконалення механізмів ідентифікації, оцінки та мінімізації корупційних ризиків у системі державного управління; з'ясовано сутність понять, що використовуються в науці для характеристики цього явища.

Обґрунтовано необхідність запровадження в публічній діяльності цілісної системи «управління корупційними ризиками», розкрито її сутність і характерні

риси. Дослідження зарубіжного досвіду визначило можливі напрями розвитку та поліпшення національної системи оцінювання корупційних ризиків у діяльності органів влади. З метою більш ефективного та якісного визначення рівня корупційного ризику запропоновано власний механізм оцінки корупційних ризиків шляхом упровадження його відповідного алгоритму.

Визначено спрямованість і засоби удосконалення механізму мінімізації корупційних ризиків у системі державного управління України, зокрема шляхом вжиття комплексного механізму, що складається з окремих механізмів: організаційно-кадрового, нормативно-правового, освітньо-виховного, методичного та інформаційно-технічного.

Для забезпечення ефективного громадського та державного контролю за вжиттям заходів з виявлення, оцінки та мінімізації корупційних ризиків у діяльності державної інституції обґрунтовано основні напрямки й завдання удосконалення методів і заходів кожного з контролів, запропоновано вжиття додаткових авторських форм контролю та взаємодії.

Сформульовано пропозиції стосовно внесення змін і доповнень до чинного антикорупційного законодавства, що визначає та регулює відносини із забезпечення державного моніторингу та управління корупційними ризиками в діяльності органів державної влади.

Ключові слова: корупція, корупційні ризики, управління корупційними ризиками, механізми ідентифікації, оцінки та мінімізації корупційних ризиків, державне управління.

АННОТАЦІЯ

Дмитриев Ю.В. Механизмы оценки и минимизации коррупционных рисков в системе государственного управления Украины. – Квалификационный научный труд на правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата наук по государственному управлению по специальности 25.00.02 – механизмы государственного управления. – Донецкий государственный университет управления Министерства образования и науки Украины – Мариуполь, 2018.

Диссертационная работа является одним из первых комплексных научных исследований, посвященных формированию и развитию механизмов оценки и минимизации коррупционных рисков в системе государственного управления Украины с целью своевременного предупреждения коррупционных проявлений на государственной службе.

В диссертационной работе исследованы основные научно-теоретические и экспертные подходы к определению коррупционных рисков в системе государственного управления, рассмотрено их содержание, сущность и классификация. Исследованы и проанализированы причины возникновения коррупционных рисков и факторы этих рисков в системе государственного управления, предложено объединение подмножества причин в более общие группы в зависимости от факторов, лежащих в основе возникновения этих рисков. Так, предложено причины коррупционных рисков в системе

государственного управления делить на причины, обусловленные факторами организационно-управленческого, экономического, социального, правового и политического характера, а также выделены другие второстепенные предпосылки возможного проявления коррупционного поведения.

В работе подробно исследованы современные научные и экспертные подходы к анализу содержания и составляющим механизма идентификации коррупционных рисков в системе государственном управлении, при этом выделены их общие черты и указаны конкретные различия. По результатам исследования предложено элементами этого механизма считать: анализ причин и факторов риска; определение функций и полномочий государственного учреждения, склонных к проявлению коррупционных отношений; выделение перечня должностей, которые в своей деятельности могут быть связаны с коррупционными рисками; другие индивидуальные механизмы.

Исследования международного опыта оценки коррупционных рисков в системе государственного управления предоставили возможность определить этапы и особенности проведения оценки коррупционных рисков в странах Европы и США, и сравнить их с национальными положениями системы оценки коррупционных рисков.

Разработан и предложен собственный механизм оценки коррупционных рисков путем внедрения его соответствующего алгоритма, что на практике позволит более эффективно и качественно определять уровень коррупционного риска, с целью дальнейшего избрания мер для его минимизации (ликвидации). Основными составляющими этого алгоритма должны быть: анализ функций и полномочий объекта оценки; анализ нормативных актов и организационных документов объекта оценки; анализ коррупциогенных должностей объекта оценки; непосредственная оценка наступления риска и уровня его воздействия; документирование результатов оценки рисков.

Научно доказана необходимость внедрения в систему государственного управления Украины комплексного механизма государственного управления, который будет направлен на минимизацию коррупционных рисков путем уклонения от этих рисков и/или снижения последствий их воздействия. На основе использования комплексного механизма были определены основные его составляющие – отдельные самостоятельные механизмы, а именно: организационно-кадровый, нормативно-правовой, образовательно воспитательный, методический и информационно-технический.

Для обеспечения эффективного государственного и общественного контроля за принятием мер по управлению коррупционными рисками в системе государственного управления были разработаны основные подходы и меры по совершенствованию методов и инструментов такого контроля, а также предложено введение новых авторских форм контроля и взаимодействия.

Сформулированы предложения о внесении изменений и дополнений в законодательство Украины, которое определяет и регулирует отношения по мониторингу и управлению коррупционными рисками в деятельности органов государственной власти.

Ключевые слова: коррупция, коррупционные риски, управление коррупционными рисками, механизмы идентификации, оценки и минимизации коррупционных рисков, государственное управление.

SUMMARY

Dmytriyev Y.V. Mechanisms of assessment and minimization of corruption risks in the public administration system of Ukraine. – Qualifying scientific work on the rights of the manuscript.

A thesis for the degree of Candidate of Sciences in Public Administration, specialty – 25.00.02 – Mechanisms of Public Administration. – Donetsk State University of Management, belonging to the Ministry of Education and Science of Ukraine. – Mariupol, 2018.

The thesis represents one of the first comprehensive scientific researches, dedicated to formation and development of mechanisms for assessment and minimization of corruption risks in the system of state management, with the objective of due-time prevention of corruption acts, committed by state employees. Analyzed were the fundamental theoretical, methodological and practical approaches to analysis and modification of the mechanisms of identification, assessment, and minimization of corruption risks in the system of state management, the essence of the notions, applied in science for description of such phenomena was revealed.

The necessity of introducing the comprehensive system of “control over corruption risks” was proved; its essence and characteristic features were described, as well as its difference from the “risk-management” system. Investigation of the experience, accumulated in other countries helped to determine possible directions for development and improvement of the national system of assessment of corruption risks in activities of the state power organs. With the objective of more efficient and better evaluation of corruption risk a special mechanism of corruption risks assessment was suggested, by implementing its corresponding algorithm.

Main directions and means of improvement of the mechanism of minimization of corruption risks in the system of state management of Ukraine were specified, particularly by implementing a comprehensive mechanism, consisting of independent mechanisms of, organizational, staff, legal and regulatory, educational, methodical, informative and technical character.

To ensure efficient state and public control over the measures, aimed at revelation, assessment and minimization of corruption risks in the activities of a state organ principal directions and tasks were developed for improvement the methods and acts to be taken by each form of control and implementation of additional control and inter-action methods, suggested by the author was proposed. Proposals, regarding some alternations in the laws of Ukraine were formulated, aimed at determining, regulating and controlling corruption risks in the activities of state organs functioning.

Key words: corruption, corruption risks, management of corruption risks, mechanisms for identification, assessment and minimization of corruption risks, public administration.